

Ilustrirani Slovenec

Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 48) z dne 26. II. 1928

Štev. 9

(Foto Berthold.)

Iz stare slikovite Ljubljane: Pogled s Hradeckega proti frančiškanskemu mostu.

Pogled na slovesno otvoritev novega japonskega parlamenta

(prejšnji je, kakor znano, pred par leti pogorel).

Bodoči predsednik avstrijske republike? — Konec letošnjega leta poteče funkcijska doba predsednika Hainischa in za njegovega naslednika ima največ izgleda univ. prof. **Weiffstein**.

Italijani

v severni Afriki

Italija je preobljudena in more preživljati le majhen del svojega prebivalstva, zato je izseljeniško vprašanje zanjo že od nekdanje eno najbolj perečih, istočasno pa seveda tudi z mrzlično nervoznostjo išče novih kolonij. Ker so jo velesile pustile ob koncu svetovne vojne v tem pogledu precej na cedilu, hoče dobiti za vsako ceno na eni strani čim največji vpliv na Balkanu, na drugi strani pa razširiti vpliv v severni Afriki. V to sorho uporablja najrazličnejša sredstva. Pred kratkim je poslala svojega prestolonaslednika v Egipt, kjer je obiskal tamošnjega kralja in italijanske naselbine, ki so ga sprejemale z največjimi slovesnostmi. Slika kaže nastop fašistk italijanske šole v Kairi pred prestolonaslednikom Humbertom (pod baldahinom).

Starešine indijanskega rodu Osage

ki se pridejo vsako leto pokloniti v Washington »velikemu belemu poglavarju« (predsedniku [X] Združenih držav). Tudi letos so prišli polnoštevilno z ženami in otroki.

Nova lepa in praktična uniforma nemškega vojaštva.

Ljuba Jovanović

eden najodličnejših ustanoviteljev in voditeljev NRS, iskren pristaša sporazuma vseh treh jugoslovanskih narodov in velik prijatelj Slovencev, ki je po daljšem bolehanju dne 10. t. m. umrl.

Stjepan Radić daje časnikarjem izjave

ko je imel ob priliki zadnje vladne krize nekaj časa mandat za sestavo koncentracijske vlade.

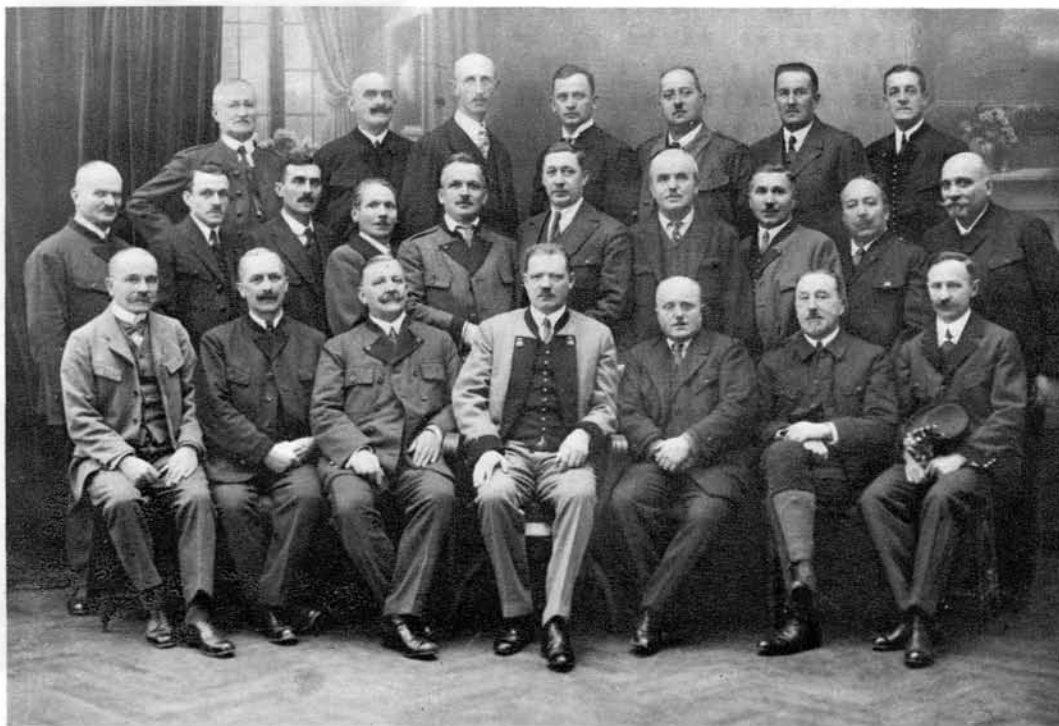
Slovenski smučarji na mednarodni olimpijadi v St. Moritzu

Od 11. do 19. t. m. so se vršile v tem evropskem zimsko-sportnem središču velike tekme. Jugoslavija je poslala tja skupino svojih najboljših smučarjev in drsalcev, ki jih kaže naša slika. — Zadaj stoje od leve na desno smučarji: dr. Kmet, Joško Janša, ing. Janša, trener Hanssen, Klofutar, Bervar in Režek; spredaj pa drsalci: ing. Bloudek, ga. Kadrnka in Vodišek. — Do trenutka, ko pišemo te vrstice, je znanih še jako malo rezultatov. Pri smučanju na 50 km je zmagal Šved Hedlund, a Slovenec Joško Janša si je priboril šele 25. mesto. — Jako je motilo tekmovalce pretoplo vreme, ki je povzročilo taljenje snega in ledu. Šele zadnje vesti sporočajo tozadevno izboljšanje. Naš zimski sport se je komaj začel dobro razvijati, zato seveda ne moremo zahtevati od naših tekmovalcev posebnih lavourik.

Naši lovci

Odbor Slov. lovskega društva s svojim predsednikom dr. Ivanom Lovrenčičem v sredini, ki je obhajal 22. t. m. 50 letnico rojstva.

Organizacija slovenskih lovcev je v tesni zvezi z imenom dr. Lovrenčiča, saj je bil on nje duša že od početka. Ko se mu je ponesrečil načrt, da bi zavzeli tedanje nemško »Kranjsko društvo za varstvo lova« Slovinci, je začel misliti na posebno slovensko društvo in je sklical v to svrhu prvo posvetovanje za dan 30. jan. 1907. Po naglih, intenzivnih pripravah je vlada potrdila pravila »Slov. lovskega kluba« in dne 16. oktobra 1907 se je že vršil prvi občinski zbor, ki je izvolil za klubovega predsednika tedanjega župana Iv. Hribarja, za podpredsednika pa dr. Lovrenčiča, a leta 1910. je zaradi Hribarjeve prezaposlenosti postal predsednik dr. Lovrenčič.

Dzorna kmetiška vas na Danskem.

V krogu:
Mlin na veter idla danske pokrajine.

Tipična danska pokrajina.

Spodaj na levi:

Kmetiška vajenka pri poljskem delu: Okopavanje pese s plugom.

Spodaj na desni:

Moderni lesen svinjak.

Danski kmet v narodni noši.

Danska učiteljica našega kmetiškega ljudstva

Pred približno sto leti je štela Danska 1·1 milij. prebivalcev (tretjino sedanjega števila), od katerih sta dve tretjini živeli od kmetijstva, a približno ena šestina od obrti in industrije. Danes so razmere izpremenjene in zaposlujeta industrija in obrt eno tretjino od celokupnega prebivalstva, dočim se je število pripadnikov kmetijskega stanu od prejšnjih dveh tretjin znižalo na eno tretjino prebivalstva. Ta prehod od kmetijstva k industriji, z dežele v mesto, pa je treba gledati v luči razvoja, ki ga ima gospodarstvo za seboj. Dansko kmetijstvo je namreč okoli l. 1870., ko so se na svetovnem žitnem tržišču pojavile Združene države in Rusija kot konkurentinji, prešlo od pridelovanja žita k živinoreji in živalskim izdelkom. Tej spremembi produkcije je sledila znatna industrijalizacija dežele ter nadalje ustanovitve prvih združnih mlekarn (1882) in združnih klavnic, v katere so se združili mali posestniki v svrhu produkcije enotnega in prvovrstnega blaga. A v industriji te vrste zaposleno prebivalstvo je prejkoslej prištevati h kmetijstvu in na podlagi tega se mora priznati, da je kmetijstvo tudi še danes najvažnejša danska pridobitna panoga. To dokazuje trgovinska bilanca: štiri petine celokupnega izvoza so n. pr. kmetijski pridelki, a le ena petina celokupnega uvoza surovine, potrebne v kmetijskem obratu.

Napačno pa bi bilo misliti — dasi se splošno sodi — da so danske klimatične in talne razmere za kmetijstvo posebno ugodne. Glede klimatičnih razmer bi bilo sledeče omeniti: Povprečna letna temperatura znaša 7 do 8° C; —0·5° C v januarju in 15·5° C v juliju. Povprečnih letnih padavin je 600 mm; od tega najmanj v zimi in pomladi, največ v poletju in jeseni. Povprečno je 150 dni v letu s padavinami. Vendar niso redke suhe perijode, zlasti v poletju, ki ovirajo rast in povzročajo nesigurnost v produkciji žita na lahkih tleh. Tla so v posameznih pokrajinah dokaj različna. V velikem delu pokrajine Jütland obstoje iz pustinskega peska, dočim je večji del ostale dežele peščen z malenkostno primesjo ilovice, drugod zopet ilovica z znatno primesjo peska. Površina, ki je bolj ali manj obdelana, znaša 29.052 km² ali 74% od celokupne površine; prirastek od l. 1871. znaša 3000 km². Z ozirom na izrabo te površine je zabeležiti sledeče gibanje:

	1871	1919
Zitarice	10.700 km ²	11.400 km ²
zelena krma	8.400 "	8.100 "
korenstva	0.500 "	4.300 "

Toliki prirastek s korenstvom obsejane površine si je razlagati istotako s prehodom od žitoreje k živinoreji, ker so v zimski h mesecih glavna krma živine doma pridelano korenstvo (pesa) in kupljena močna krmila.

Razvoj živinoreje se kaže v sledečem:

	1871	1924
Goveda	1·2 milij. kom.	2·1 milij. kom.
svinje	0·4 " "	2·6 " "
perutnina	3·7 " "	19·0 " "
ovce	1·8 " "	0·3 " "
konji	317.000 "	512.000 "

Nazadovanje ovcereje je razlagati z napredovanjem govedoreje in izboljšanjem gospodarstva sploh, ki se izraža v sledečem:

	1871	1924
Surovo maslo	36·0 milij. kg	157·0 milij. kg
goveje meso	49·6 " "	121·8 " "
svinjsko meso	38·5 " "	225·9 " "
jajca	8·1 " "	60·0 " "

Toliki napredek produkcije pa ni le posledica racionalnejšega obdelovanja, ampak tudi silno povečane uporabe umetnih gnojil in močnih krmil. Uvoz je bil n. pr. sledeči:

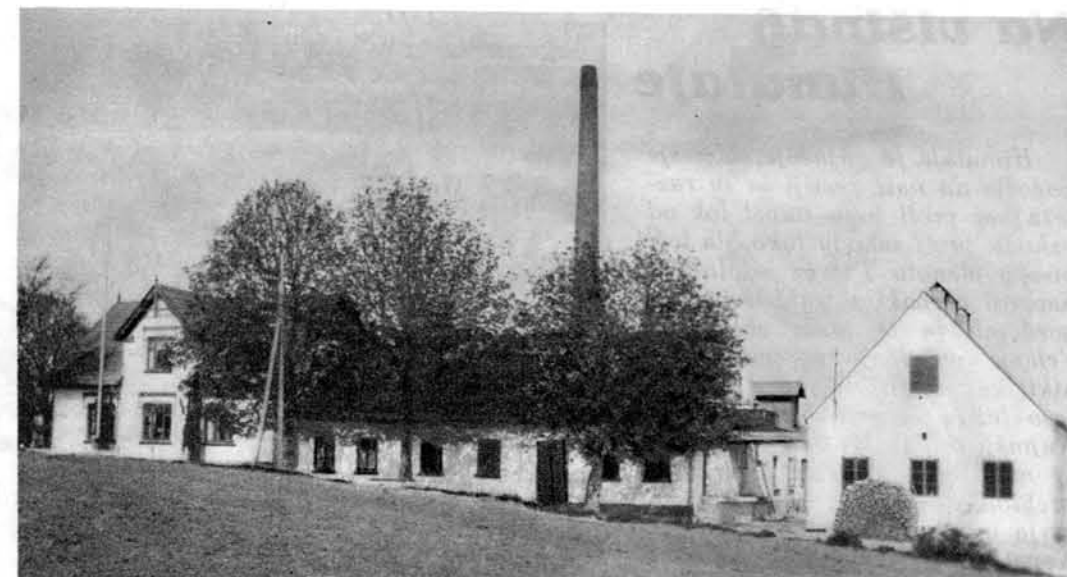
	1871	1885	1924
Umetna gnojila mil. kg	15·1	—	448·4
močna krmila " "	—	97·0	2128·0

Ti podatki osvetlujejo dovolj jasno veliki napredek danskega kmetijstva in njegove pridobitne prilike sploh. Obrazložiti bi še bilo razdelbo zemljiške posesti in za dansko kmetijstvo tako značilno zadr. organizacijo.

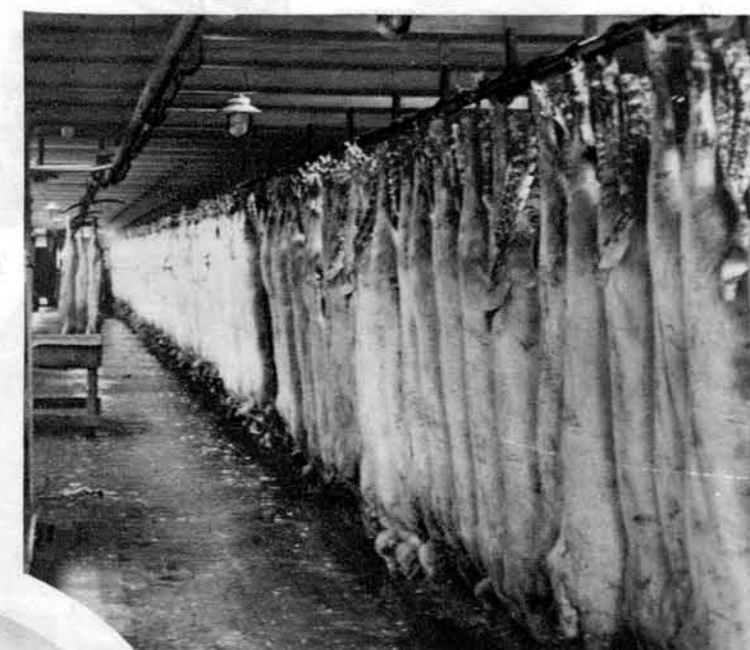
Neprecenljivega pomena je, da so šla danska gospodarska stremeljenja vedno v smeri, da bodi vsak poljedelec lastnik zemlje, ne pa najemnik. Le kot lastnik namreč more vlagati vanjo žrtve, delo in kapital za daljšo dobo in nadalje pričakovati, da bo žel uspehe izboljšanja svoje zemlje; tako posedujejo danes večino zemlje kmetje. Razvoj je naletel sicer na nekatere nasprotujoče pojave, a kljub temu so kmetska posestva deloma radi razkosavanja veleposestev, deloma radi na novo obdelanih zemljišč številčno zelo narasla. Enako je število samostojnih domov z manjšo zemljiško posestjo (Husmandsbrug, Husmand = bajtar kajzar) stalno naraslo. S pomočjo zakonodaje pa se je to gibanje pospeševalo še na različne načine. V ilustraciji sedanjega stanja se navaja, da je število posestev z nad pol ha zemlje okrog 192.000, a le pičla polovica teh obsega nad 10 ha. Nad 60 ha zemlje ima 2·3% posestev od celokupnega števila.

Tako je torej proizvajanje v danskem kmetijstvu preneseno na mnogobrojna mala gospodarstva, ki pa se zopet zlivajo v trdno celoto v kmetijski združni organizaciji. To so predvsem združne mlekarne (vseh je 1362) in združne klavnice (51), ki predelujejo pridelke mnogih malih posestev, jih varujejo pred odvisnostjo od tujega kapitala in posredništva in pospešujejo produkcijo.

Ugodni položaj dansk. kmetijstva sta ustvarila silna volja in zmožnost za skupno delo.

Združna mlekarna starejšega tipa.

V krogu:

Strokovnjak predava o molži in pouk tudi praktično demonstrira.

Pogled v hladilnico združne klavnice.

Spodaj na desni:

Sortiranje in vlaganje jajec v perutninarski zadrugi, katerih je 700.

Spodaj na levi:

Na razstavi živinorejske zadruge.

Za »Ilustr. Slovenca« napisal H. Nielsen, kmet. strok. učitelj v Dalumu; prevedel I. B.

Na višinah Himalaje

Himalaja je največje, najvišje pogorje na naši zemlji in se razteza kot proti jugu napet lok od vzhoda proti zahodu tako, da loči visoko planoto Tibet od Indije. Severni obronki so suhi, revni na gozdovih in le malo obljudeni. Vrhove pokrivajo ogromni ledeniki, kajti v višini nad 4500 metrov ležita že večni sneg in led. Najvišji vrh je Mount Everest, ki meri 8856 metrov. Tamošnji prebivalci so mongolskega pokolenja in tvorijo državnice Kašmir, Nepal in Bhotan ter se pečajo s poljedelstvom in z živinorejo.

Potovanje po tem ogromnem in samotnem pogorju je združeno z največjimi ovirami in napori, dasi vodi po Himalaji nekaj starih cest. Za odpočitek popotnih karavan pa so zgrajene ob nekaterih cestah tu pa tam postajice

Trg v Darjeelingu, ki leži v severni Bengaliji (Indija), in je priljubljeno letovišče Angležev. Odtod je prekrasen razgled na Himalajo. Mesto šteje okroglo 17.000 domačega prebivalstva in je važno trgovsko središče.

(bungalov imenovane), ki pa morejo jemati pod streho seveda samo omejeno število gostov, zaradi česar vodijo o njih posebne sezname, da ne postanejo prenatrpane. Večinoma so oddaljene dan hoda druga od druge ter jako dobro opremljene. Za vsakega popotnika uradno določijo dneve, v katerih se sme muditi v njih. Popotne karavane pa morajo biti seveda tudi same dobro preskrbljene z vsemi potrebščinami. Vsekakor pa je potovanje po teh pokrajinah izredno zanimivo: na eni strani se nudijo človeku divne naravne lepote in bogato rastlinstvo, na drugi pa se odpira pred očmi popolnoma nov svet primitivne azijske kulture. Kot najznamenitejši popotnik po teh krajih je znan Sven Hedin, ki jih je tudi znanstveno proučil in popisal v svojih potpisih, mnogo pa so se pečali z njimi tudi Angleži, ki so hoteli že ponovno splezati celo na najvišjo goro Mount Everest.

Domačini si ogledujejo čez Himalajo potujočo karavano.

Družba potujočih himalajskih komedijantov, ki so znani po vsej severni Indiji.

Zgoraj v krogu: **Skupina domačink s Himalaje.**

Franja Tavčarjeva

vdova po znanem slovenskem pisatelju in politiku, je obhajala 8. t. m. svojo šestdesetletnico. Franja Tavčarjeva je poznana po vsem slovenskem svetu kot jako agilna delavka na vseh poljih, na katerih se je mogla ženska doslej udeleževati. Bila je in je še voditeljica raznih ženskih organizacij, sodelavka je v številnih narodnih društvih, posebno je znano njeno delo na polju dobrodelnosti. Režeži, dijaki in umetniki so imeli v nji vedno velikodušno podpornico.

Njen jubilej so proslavila ljubljanska društva jako slovesno, in brzojavno ji je čestitala — svoji dvorni dami, edini Slovenki, ki jo je doslej doletela ta čast, — tudi naša kraljica Marija.

Franja Tavčarjeva kot nevesta (stara 18 let) s svojim soprogom dr. Iv. Tavčarjem.

Franja Tavčarjeva ob svoji šestdesetletnici.

Domžalski obrtniki

se odlikujejo po svoji stanovski zavednosti, solidarnosti in družabnosti. S posebno ljubeznijo in zanimanjem uprizarjajo dramatične predstave. Naša slika kaže igralke in igralce »Rečka Andrejčka«, ki so ga pred kratkim uprizorili; pripravljajo se pa že zopet, in sicer na »Desetega brata«, ki ga bodo igrali 11. prihodnjega meseca. Čisti dobiček določijo v humanitarne namene, »Desetega brata« bodo priredili v prid »Godbenemu in dobrodelnemu domu« v Domžalah.

Naj bi posnemali domžalske obrtnike tudi po drugih slovenskih krajih!

Krepak slovenski rod

Otroci (s svojimi ženami), vnuki in pravnuki Franca in Lucije Mušič iz Vikerč pod Šmarno goro, zbrani ob priliki nedavne vrnitve svojega strica oziroma prastrica iz Kanade (Severna Amerika).

Josip Brandl

znani orglarski mojster v Mariboru, ki je obhajal te dni 50letnico, odkar izvršuje svojo obrt. Postavil je že 150 orgel, doslej zadnje in največje v Rajhenburgu (s 40 registri).

Prvovrstni dobitki!
Srečka 10 dinarjev

Druga stadionska loterija
Žrebanje nepreklicno 25. marca t. l.

Vila STADION

je predmet splošnega občudovanja. Umetniško delo, precizno zidana, opremljena z električno razsvetljavo in vodovodom. Z vilo bo zadel srečni kupec stadionskih srečk tudi vt!

Naslednji dobitki:

10 šivalnih strojev torčke »Pfaff« s poroštvom, da so prvovrstni; 20 koles torčke »Puch«, ki slove povsem svetu; 10 nihalnih ur po 1000 Din; 20 žepnih ur po 500 Din; 20 predmetov po 250 Din, 20 po 200 Din in 110 po 100 Din bodo lastniki izžreban. srečk poljubno izbrali (glej spodnjo sliko). — Akcijski odbor jamči za dobro in solidno postrežbo.

Kovač. (Uganke št. 11.)

1. nagrada: Haggard, JUTRANJA ZVEZDA (vezano);
2. Baar, ZADNJA PRAVDA (broširano).

RESITEV uganke (križaljke) št. 9 se glasi:

Navpično: Ira, devon, atom, Č. S. R., Ema, Rim, Leon, Algir, Hamlet, car, itd., era, k. z., Aden, Oka, jaz, Sb, me, Te, Al, Sorbona, Laplace, nikelin, opeka, oseka, Chaplin, Dornier, ypsilon, Komarča, pi (π), Om, Ta, orkan, radio, uk, sodra, Amras, ro (ρ), Osman, kriza, avtor, Er, galan, U, sod, Kam, $\frac{1}{2}$, Aeg, Saragosa, ara, zet, sto, il, C, Koloman, om, ro (ρ), Ba, Is, T, D. d., Modena, Be, rast, Spak, sód, aga, kri, red, uta, ara, med, osa, ep, led, Ito, dež, ar, do, na.

Vodoravno: Ida, čer, Lah, C. I. E., Kreta, osmij, selam, Tatra, zavod, krama, bogme, Erdal, S, omela, Zn, oko, C, d, Nil, Y, K, pot, O, on, na, i, P, S, H, U. S. A., O, re, P, rok, O, Aeg, zima, R. U. R., sak, K, e $\frac{1}{2}$, A, komar, S, Osram, Vraz, KS, il, oda, Eck, kip, dren, ak, mira, le, Sorb, Atila, dim, ata, dragi, rom, bazar, osat, moa, Nanos, C, Ir, U, Si, das, e, alo, O, ena, Ren, es, Ana, p. n., god, A, okrug, Samoa, Elida, Domen, dreta, tresk, Peter, Osana, Ida, Ada, dož, Ana.

Pravilnih rešitev je prispelo skupno 52, izžrebana sta pa bila: za 1. nagrado Albina Kessler iz Ljubljane, in za 2. nagrado Fr. Štrukelj, dijak v St. Vidu nad Ljubljano (Zavod sv. Stanislava).